

cionálního zmatku – všude tam se může stát jeho slovo pokrmem na další cestu. Katy Bognerová s tím měla zkušenost. „Když tak v noci ležím a pláču, když konečně všechno utichne, často cítím, že pronikám k podstatě. Všechno je v té chvíli lhostejné: ani neuklizený byt, ani bída, dokonce ani to, že jsi pryč, mi už nevádí.“ Když se jí dotkne Pánovo slovo a ona vnímá jeho přítomnost, dostává potravu uprostřed pouště a zakouší život uprostřed smrti.

Boží Syn ztotožňuje chléb, který rozděljuje, se svým tělem, které vydává za život světa. Právě tam, kde visí bezmocně na kříži, stává se chlebem, jímž se živíme. Je to provokující paradox: umírající se stává pokrmem živých – a přesto to odpovídá naší životní zkušenosti.

Mnozí se přecpávají jídlem, aby v sobě zaplašili pocit nedostatku lásky a potlačili svůj hněv a zklamání. Ze zkušenosti však vědí, že se to nemůže podařit. Hlad po životě a lásce se v nich znovu a znovu hlásí o slovo. Ježíš o sobě prohlašuje, že ten, kdo k němu přijde a následuje ho, nebude nikdy více hladovět. Kdo poznal jeho bezpodmínečnou lásku, přestává si nácipávat břicho ve snaze zaplnit prázdnotu. Kristus o sobě tvrdil nejen to, že je chlebem k naší obživě, ale daroval nám jako znamení tohoto tvrzení eucharistickou hostinu. V ní nám ve chlebě rozděljuje své tělo, které za nás vydal. Tak se v eucharistii stává chléb znamením jeho lásky, kterou nám na kříži daroval do krajnosti. Požíváme-li tedy v eucharistickém chlebu tuto ztělesněnou lásku, tušíme, že chlebem tisíci náš hlad je Ježíš sám. Říká: „*Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den*“ (Jan 6,54). Věčným životem se zde nemíní v prvé řadě život po smrti, nýbrž takový, v němž už nyní splývá čas s věčností, kde se dotýká země nebe a Bůh se sjednocuje s člověkem. Někdy smím zakoušet v přijímání eucharistického chleba, jak všechno jsoucno směřuje k jednotě, a vnímám, že právě v tomto okamžiku jsem na cestě k cíli. Moje tělo proniká Boží nekonečná láska a mám v sobě skutečné, věčné bytí, které už smrt nedokáže zničit, protože jsem prosycen božským životem a láskou.

Čím se skutečně živíme? Čím žijeme? Co nás posiluje na cestě ke svobodě? Jaký je náš bytostný hlad, nejhlubší touha? Čím sytíme tento svůj hlad? Čím zacpáváme svou prázdnotu?

Jakou zkušenost máme se svatým přijímáním? Vnímám Ježíše jako nebeský chléb? Které obrazy se mi vybaví při přijímání eucharistického chleba? Jaká je má nejhlubší zkušenost s přijímáním Kristova těla?

Anselm Grün – 50 x Ježíš

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible; Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze
jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.
Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

20. neděle v mezidobí – cyklus B

16. srpna 2015

Ježíš řekl zástupům: ⁵¹„Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe. Kdo bude jíst tento chléb, bude žít navěky. A chléb, který já dám, je mé tělo, obětované za život světa.“ ⁵²Židé se mezi sebou přeli a říkali: „Jak nám tento člověk může dát jíst svoje tělo?“ ⁵³Ježíš jim řekl: „Amen, amen, pravím vám: Když nebudete jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život.“ ⁵⁴Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den. ⁵⁵Vždyť mé tělo je skutečný pokrm a má krev je skutečný nápoj. ⁵⁶Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. ⁵⁷Jako mne poslal živý Otec a já žiji z Otce, tak i ten, kdo jí mne, bude žít ze mne. ⁵⁸To je ten chléb, který sestoupil z nebe; ne takový, jaký jedli otcové a umřeli. Kdo jí tento chléb, bude žít navěky.

Jan 6,41-51

1. čtení:
Př 9,1-6
2. čtení:
Ef 5,15-20
Evangelium:
Jan 6,51-58

Srovnání:

Jan 11,51;
Lk 22,19;
1 Kor 11,24;
Řím 5,8;
Ef 5,25;
Tit 2,14;
Žid 2,9;
1 Petr 3,18;
Mk 14,22,24;
Jan 15,5;
Jan 3,24

Úvod k meditaci

Ježíš nás zve, abychom žili z něj. Jako on žije ze vztahu k Otci. A tak reálně, že nám dává eucharistii.

Výklad biblického textu

Kontext: Dnešní evangelium nám přináší závěrečnou část Ježíšovy „řeči o chlebu života“ (Jan 6,51-58). Tento evangelní úryvek je jakýmsi „sesbíráním zbylých kousků“ řeči o chlebu se zdůrazněním eucharistického aspektu. Janovo evangelium nezachycuje poslední večeři s ustanovením eucharistie, ale zde spojuje tradici o večeři Páně s řečí o chlebu.

Jedná se zřejmě o tzv. relekturu (reinterpretaci) řeči o chlebu života. Boží slovo vyřčené v určité historické situaci se v ní nevyčerpává, nýbrž je otevřené pro budoucí vývoj událostí a pod jejich vlivem může být potom také novým způsobem vnímáno a vykládáno.

v. 51: Vytváří přechod od tematického výrazu chléb k tematickému výrazu tělo. Doposud byla řeč o tom, že Ježíš je chléb života. Nyní však říká, že dá chléb v budoucnosti.

v. 52: dát jíst své tělo – Židé berou doslovně zmínku o Kristově těle (mase).

v. 53: Syn člověka – Použití tohoto výrazu chrání před špatným chápáním spojeným s představou kanibalismu. Naopak zdůrazňuje, že teprve vzkříšený a vyvýšený Ježíš poskytuje eucharistický dar, který může být nazván jako skutečný pokrm.

v. 53–54: Vedle těla je nyní jmenována i krev. Tímto rozlišením těla a krve Ježíš odkazuje na svou násilnou smrt.

v. 56–58: Věčný život je totožný s osobním společenstvím s Ježíšem. Tomu, kdo jí Ježíšovo tělo a pije jeho krev, je přislíbeno: *má život věčný* (Jan 6,54) a *zůstává ve mně a já*

v něm (Jan 6,56). Zůstávat v sobě navzájem znamená naprostou vzájemnou výměnu a úzké osobní spojení (viz řeč o vinném kmeni a jeho ratolestech – Jan 15,1-17). Pouhé jezení a pití nestačí, je nezbytné eucharistií přijímat s postojem víry.

K tématu

Liturgická podoba slavení eucharistie vychází z židovské velikonoční hostiny; zdělila tak aspekt hostiny, slavnosti, oběti, památky, společenství, chvály a očekávání. Eucharistická hostina se skládá ze dvou základních „chodů“ – Kristova slova a těla. Existují dva stoly církve; v Následování Krista se píše: „Cítím, že je mi svrchovaně zapotřebí v tomto životě dvou věcí, bez nichž by mi tento bídný život byl nesnesitelný. Vyznávám, že potřebuji dvojího, pokud žiji v žaláři tohoto těla; totiž pokrmu a světla. Proto jsi mně slabému dal své svaté tělo na posílnění duše i těla, a 'svítilnou mým nohám je tvé slovo' (Žl 119,105).

Bez těchto dvou darů bych nemohl dobře žít; neboť Boží slovo je světlem mé duše a tvá svátost je chlebem duchovního života. Tyto dary se též mohou nazvat dvěma stoly, postavenými po obou stranách pokladnice svaté církve“ (IV,11).

Odnepaměti se v eucharistii nacházely sjednocené tyto dva stoly chleba a slova, tedy Kristovo tělo a Písmo. V podstatě se nejedná o dva stoly, ale pouze o jediný, protože nám nabízejí jedinou potravu, kterou je Kristus, jenž se nám dává dvojím rozdílným způsobem. Také Boží slovo je pokrmem, poněvadž „nejen z chleba žije člověk, ale z každého slova, které vychází z Božích úst“ (Mt 4,4; srov. dt 8,3). Když Ježíš říká: „Já jsem živý chléb, který sestoupil z nebe“, zájmeno „já“ odkazuje na celého Krista: jeho slovo i jeho tělo a krev. Slovo, které se stalo tělem, je tímtež, které se stalo slovem v Písmu. Právě tato jistota sytila duchovní život církevních otců. Když vysvětlovali velikonoční obřad exodu, viděli v mase beránka upečeného na ohni a v noci ve spěchu snědeného – symbol Božího slova, jež je proniknuto ohněm Ducha Svatého a musí osvětlovat cestu v nocích tohoto života (srov. Origenes, In Ioh. X,96nn). Svátý Ambrož zase při komentování úryvku o rozmnožení chlebů píše: „Tento chléb, který Ježíš láme, označuje mystickým způsobem Boží slovo, které když se rozdává, tak sílí a rozrůstá se. Daroval nám svá slova jako chleby, které se rozmnožují v našich ústech, zatímco je vychutnáváme.“ (In Luc. vi,86).

Při mši svaté se Kristovo slovo a tělo vzájemně osvěčují; společně představují onu skutečnou hostinu moudrosti, která je opěvována v prvním čtení. Při této hostině se Bůh nejen poznává, ale současně se i vychutnává (právě v tom spočívá moudrost!). Proto církev doporučuje, aby se eucharistie nepřijímala mimo mši. musíme si zvyknout prožívat nedělní bohoslužbu slova v tomto duchu; nejen jako uvedení k pravému eucharistickému stolu, tedy jako něco, co vlastně lze vynechat nebo přskočit, ale jako jeho podstatnou součást, kterou si v žádném případě nesmíme nechat ujit.

Budeme pokračovat v zamyšlení o „podobě“ eucharistické hostiny. Po zakončení „chodu“ Božího slova přichází na řadu stůl Kristova Těla a Krve. Už samotný nový zákon označuje eucharistií jako „stůl Páně“ (1 Kor 10,21).

Když se eucharistie slaví s vírou a zapálením v komunitě snažící se o vzájemné poznání a blízkost, pak je přímo neuvěřitelná ona touha, jež z jednoho týdne na druhý směřuje k úsilí o opětovné setkání, a radost, jež se probouzí při společném slavení u stolu Páně. Právě tyto zkušenosti rozšiřují řady křesťanů o stále nové „hosty oslavy“.

Po samotném proměňování říkáme tato slova: „Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste!“ Pochopitelně, že nestačí vyznávat svou víru v Pánův návrat pouze slovy během mše; také v této skutečnosti by měla eucharistie „zasáhnout“ náš život. Měl by to být skutečně celý náš život, jenž bude vypovídat o tom, že očekáváme Pánův příchod, a bude ho ohlašovat způsobem, který pro nás znamená určitou námahu, ale i radost z pozemských věcí, bude udržovat živou víru a horoucí naději na věci budoucího věku, kde nás očekává Kristus. Nejsme to pouze my, kdo očekáváme Pána, ale také Pán se těší a očekává nás.

„Moudrost si připravila svůj stůl a poslala své služebnice volat z vyvýšenin města: Pojďte!“ moudrost poslala své služebnice, Slovo vyslalo své apoštoly, církev posílá nás! Moudrost je poslala na „vyvýšeniny města“; Kristus nás posílá „na rozcestí, na náměstí a do ulic města“ (srov. Mt 22,9; Lk 14,21n), tedy na ta „nejnižší místa“ ve městě, tam, kde se obvykle nacházejí chudí, hladoví a lidé, kteří na něco čekají nebo něco očekávají. Každý z nás by si měl stanovit závazek přesvědčit některého z těchto bratří, aby s ním přišel k Beránkově hostině: „Ještě je místo!“ (Lk 14,22).

Raniero Cantalamessa – Eucharistie – naše posvěcení

Heinrich Böll líčí v románu „Und sagte kein einziges Wort“ („Aniž řekl jediné slovo“ – pozn. překl.) chudobu rodiny Bognerových, kde rodiče se svými třemi dětmi obývají jedinou místnost. Jejich bída je konfrontována s boh atstvím bezdětného manželského páru Frankových. Paní Franková je vedoucí funkcionářkou katolického spolku, každé ráno přistupuje při mši svaté k svatému přijímání – a přesto nemá dost citu pro chudobu Katy a Freda Bognerových, naopak se nad ně vyvyšuje. Do kontrastu s přijímáním paní Frankové je postaveno uctivé zacházení s chlebem u Bognerových. V chudobě poválečné doby zná Katy velice dobře cenu chleba, protože živí ji i její rodinu. Böll jej chápe téměř jako magický symbol. V každodenním chlebu prosvítá cosi z Ježíše, jehož slova se dotýkají Katyna srdce a živí ji uprostřed její bíd.

Chléb zastupuje všechno, po čem hladovíme, co nás sytí, díky čemu a z čeho žijeme. Posiluje nás pro každodenní život. Při putování pouští se Židům stýskalo po chlebu a tehdy jim dal Bůh pokrm přímo z nebe: padala mana. Jí tišili na cestě k Zaslíbené zemi svůj hlad. Ježíš se odvážil označit sám sebe za chléb, který dokáže zahnat náš hlad: „*Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žízniť*“ (Jan 6,35). Toto tvrzení chápali Židé jako provokaci. Sebe samého jako osobu nazývá Pán „Chlebem“. Nárokují si schopnost utišit náš nejhlubší hlad. Člověk jako Katy Bognerová z Böllova románu rozumí zmíněnému výroku velice dobře, protože tuší, že z tohoto Ježíše pramení síla, která jí – navzdory její bídě – vlévá naději. Zatímco ji plytká kázání v kostele nechávají chladnou, jejího srdce se dotýká „chraplavý, všepromikající černošský zpěv... and he never said a mumbling word... aniž řekl jediné slovo“.

Ježíš přirovnává chléb, se kterým se ztotožňuje, k maně, kterou se živili Izraelité na poušti. A přestože ji jedli, umírali. „*Toto je chléb, který sestupuje z nebe; kdo z něho jí, nezemře. Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z tohoto chleba, živ bude navěky. A chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa*“ (Jan 6,50n). Ježíš si osobuje schopnost uživit nás uprostřed pouště chudoby, vnitřní prázdnoty, emo-